

มรดกเชิงพลวัตผ่านกระบวนการทศวรรษ 5 กับการแก้ไขทุจริต:

การศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิจัยและวิธาน*

Dynamic Heritage Through the Five Paradigms and Corruption
Suppression: An Analytic, Appreciative and Applicative Study

¹พจนมา โมนาช, กิรติ บุญเจือ, เอนก สุวรรณบัณฑิต และ สิริกร อมฤตวาริน

¹Phortchana Manoch, Kirti Bunchua, Anek Suwanbudit

and Sirikorn Amaritwarin

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹ Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University,

Corresponding Author. E-mail: phortchana.j@gmail.com

บทคัดย่อ

คอร์รัปชันเป็นภาวะความเป็นจริงที่สืบทอดยาวนานในทุกระบบของสังคมและสร้างปัญหาแก่มนุษยชาติในหลายมิติ ทำที่ต่อการคอร์รัปชันและการต่อสู้ป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชันแตกต่างกันไปตามแต่ละกระบวนการทศวรรษ ผู้วิจัยจึงต้องการหาคำตอบต่อคำถามวิจัยที่ว่า ปัญหาคอร์รัปชันสามารถแก้ไขด้วยปรัชญาหลังนวยุคสายกลางหรือไม่ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ วิจัย และวิธาน การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันด้วยหลักปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นเหตุผลและหลักในการป้องกันคอร์รัปชันที่เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยทางปรัชญาอันได้แก่ วิภาษวิธีด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างฝ่ายตรงข้ามที่ยึดมั่นในปรัชญากระบวนการทศวรรษนวยุคกับฝ่ายผู้วิจัยและผู้สนับสนุนความคิดของผู้วิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ฝ่ายตรงข้ามมีมุมมองว่า ปัญหาคอร์รัปชันต้องแก้ด้วยปรัชญานวยุคเท่านั้น ทั้งนี้ โดยมีมุมมองว่าปัญหาคอร์รัปชันแก้ไขได้ด้วยกฎหมายและการอบรมตามหลักเหตุผลของนวยุคนิยม แต่ผู้วิจัยมีความคิดเห็นแย้งกับข้อเสนอดังกล่าว จึงได้เสนอคำตอบใหม่ว่า ปัญหาคอร์รัปชันควรแก้ด้วยปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง ด้วยเหตุผลที่ว่า คอร์รัปชันเป็นการทำลายระบบที่มีอยู่อันเป็นอุปสรรคไม่ให้เป็นไปตามระบบที่ควรจะเป็น พึงสังเกตว่ามีคอร์รัปชันบางอย่างถูกกฎหมายแต่ผิดจริยธรรมและการอบรมนั้นส่วนใหญ่ก็เน้นหลักประโยชน์นิยม โดยไม่คำนึงว่าผิดจริยธรรมหรือไม่ การอบรมแนวใหม่ให้เน้นการสร้างสรรค์ การปรับตัว การร่วมมือ และการแสวงหา อันนำไปสู่ความสุขแท้เป็นเป้าหมาย ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางใช้กฎหมายโดยมีการอบรมประสานกันไป

คำสำคัญ: คอร์รัปชัน; ปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง; กฎหมายชอบธรรม; ฆราวาสธรรม 4

*Received November 1, 2019; Revised February 8, 2020; Accepted February 20, 2020

Abstract

Corruption is a life-long fact in human society since its, and be the beginning and generates problems to humankind in many dimensions, while, the attitude of protection against and the suppression of corruption have been various according to each paradigm. The researcher thus would like to find the answer to the question whether the corruption could be suppressed by the moderate postmodern philosophy. This research had as objective to analyze, appreciate and apply moderate postmodern philosophy with the aim of offering principles and disciplines to suppress the corruption in any era. This research employed the method of philosophical research, namely the dialectical method with the discursive process between opposing groups of those who followed modern philosophy and the researcher with his supporting group. The findings of this research indicated that the opposing group of modern tenet of suppression: by law and by education with modernistic paradigm. The researcher had a contrasting view and proposed that the corruption might be suppressed only by the moderate postmodern paradigm. The main reason was based on the fact that corruption tends to destroy the system and to obstruct the right way. In fact, some corruptions are legally right but ethically wrong and education used to neglect morality and favour utilitarianism. The new education aims at improving the quality of life through creativity, adaptivity, cooperativity and requisivity aiming at the authentic happiness. The result of this research can be applied to harmonize legislation with education in our county.

Keywords: Corruption; Moderate postmodern philosophy; Law; Ethics

บทนำ

คอร์รัปชันเป็นภาวะความเป็นจริงที่อยู่คู่กับสังคมมนุษย์มาแต่อดีต สืบทอดยาวนานในทุกระบบของสังคม ทั้งระบบชนเผ่า ระบบนครรัฐ ระบบศักดินาและระบบราชการ โดยที่สภานี้ได้สร้างปัญหา แก่มนุษยชาติในหลายมิติ เช่น การมีอภิสิทธิ์ชน ความไม่เท่าเทียมกัน การบั่นทอนการพัฒนาเศรษฐกิจ การบิดเบือนการจัดสรรทรัพยากร การสร้างความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการทำลายกระบวนการประชาธิปไตยในทุกระดับ อุดมคติย่อมนำเสนอสังคมที่ปราศจากคอร์รัปชัน หากแต่ทำที่ต่อคอร์รัปชันและการต่อสู้ป้องกัน ปรากฏว่าคอร์รัปชันแตกต่างกันไปตามพื้นฐานความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา กฎหมาย บางทฤษฎีเชื่อว่าคอร์รัปชันเป็นเพียงปัญหาเชิงจริยธรรมในระดับบุคคล ถ้าทำให้ทุกคนเป็น คนดี หรือส่งเสริมให้คนดีปกครองประเทศได้ ปัญหานี้ก็จะหมดไป แต่บางทฤษฎีเชื่อว่าการต่อสู้กับคอร์รัปชันเป็นสงคราม มีความเป็นกลางในตัวเอง เป็นเรื่องของการแก้ปัญหาในเชิงเทคนิค โดยการออกแบบระบบป้องกันการโกง ให้รางวัลคนทำดี และลงโทษคนชั่วร้ายก็เพียงพอ เพื่อให้รู้เท่าทันนักการเมืองในปัจจุบันได้โดยให้สื่อมวลชน องค์กรอิสระ และองค์กรตรวจสอบ ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะป้องกันการคอร์รัปชันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Sivarat & Phosing, 2018)

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีทฤษฎีว่าคอร์รัปชันเป็นปัญหาในระดับมนุษยชาติ โดยมีทัศนคติและความเชื่อร่วมกันเป็นพื้นฐานทำให้เกิดขึ้น ดังเช่น ความเชื่อของเบคอน (Bacon, 1516-1626) หนึ่งในผู้สถาปนาระบบเครือข่ายซึ่งบุกเบิกกระบวนการตรรกศาสตร์นวยุคสอนให้มุ่งแสวงหาความรู้ที่แน่นอนเพื่อควบคุมธรรมชาติให้ตอบสนองตามความต้องการเป็นเกณฑ์ เพราะนั่นคือความรู้และพลังของมนุษย์ โธมัส ฮอบบส์ (Thomas Hobbes, 1588-1679) เชื่อว่า ทุกสิ่งต้องดิ้นรนเพื่อการมีชีวิต (The will to be live) ดิ้นรนเพื่อการอยู่รอด เสียสละแต่ไม่มีในโลก ทุกชีวิตต้องการดิ้นรนเพื่อประโยชน์ตนเองทั้งสิ้น นิชเมอ (Friedrich, 1844-1900) บอกว่า ชีวิตทุกชีวิตดิ้นรนเพื่ออำนาจ (will to power) พูโกล์ (Michel, 1926-1984) บอกว่า มนุษย์ได้ใช้ความรู้ไปในทางที่มุ่งแสวงหาและพิทักษ์อำนาจของพวกตน ความรู้คืออำนาจโดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้เป็นอำนาจของนักการเมืองที่ใช้ลวงประชาชนเพื่ออ้างอำนาจการปกครองของพวกตน (Bunchua, K. 2018) แนวคิดทางปรัชญาเช่นนี้ชี้ให้เห็นถึงความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ แม้ว่าหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ทำให้มนุษย์สะดุดและรู้จักคิด รู้จักพัฒนาคุณภาพชีวิต นำลัทธิประโยชน์นิยมของมิลล์ (Mill's Utilitarianism) ที่เน้นให้มนุษย์ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ทำคุณประโยชน์ที่ช่วยเหลือสังคมมาเป็นหลักการสำคัญ แต่ก็ยังมีปัญหาของการเห็นแก่ตนเองอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน คอร์รัปชันจึงได้แผ่ขยายไปในทุกมิติ ทั้งในด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ จนเกิดกระแสเรื่องธรรมาภิบาล (good governance) ที่เน้นความโปร่งใส และการถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อสกัดคอร์รัปชันให้ลดความรุนแรงลง หากแต่ธรรมาภิบาลกลายเป็นสูตรวิเศษที่ได้รับการยอมรับและถูกนำมาใช้เพื่อจัดการคอร์รัปชันโดยมุ่งหวังให้คอร์รัปชันหมดสิ้นไปจากสังคม แต่กลับปรากฏว่าประเทศที่มีการพัฒนาแล้วที่ล้วนให้ความสำคัญในเรื่องธรรมาภิบาลเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาคอร์รัปชันที่เป็นเหตุก่อให้เกิดความล้มเหลวในการพัฒนาประเทศ แต่ปัญหาคอร์รัปชันก็ไม่ได้ลดน้อยลงไป ในอีกด้านหนึ่งถึงกับทวีความสำคัญยิ่งขึ้น ส่วนในประเทศกำลังพัฒนานั้นปัญหาคอร์รัปชันยิ่งระบาดอย่างหนัก ยิ่งออกกฎหมายก็ยิ่งมีการเลี่ยงกฎหมาย จนถึงขั้นคอร์รัปชันเชิงนโยบายในหลายๆ ประเทศ

เมื่อการแก้ปัญหาคอร์รัปชันอย่างที่ผ่านมา ไม่อาจแสดงผลสำเร็จได้อย่างที่ควรจะเป็น ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสงสัยขึ้นมาว่า อะไรเป็นสาเหตุให้การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันไม่สำเร็จ ซึ่งเมื่อพิจารณาด้วยปรัชญากระบวนการตรรกศาสตร์ก็จะ

พบว่า การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันด้วยกระบวนการที่แตกต่างกันย่อมได้ผลแตกต่างกัน และในปัจจุบันการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันมุ่งเน้นกฎหมายที่เคร่งครัดซึ่งเป็นแนวทางสำคัญของกระบวนการสมัยใหม่ (modern philosophy) แต่เมื่อไม่ประสบความสำเร็จ แสดงว่า จะต้องใช้กระบวนการอื่นในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน ผู้วิจัยจึงเกิดคำถามวิจัยว่า “ปัญหาคอร์รัปชันสามารถแก้ไขด้วยปรัชญากระบวนการหลังนวยุคสายกลางได้หรือไม่” ซึ่งควรวิจัยเชิงปรัชญาเพื่อแสดงเหตุผลทั้งสองฝ่ายและหาคำตอบที่ดีที่สุดจากทุกฝ่ายเท่าที่จะทำได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ วิจัย และวิธาน การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันด้วยหลักปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ดำเนินการตามรูปแบบวิธีวิจัยทางปรัชญาที่เน้นการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์มโนคติเพื่อตอบคำถามทางปรัชญาอย่างรัดกุม โดยมีกรอบมโนคติสำคัญ ได้แก่ ปรัชญากระบวนการ มโนทรรศน์ว่าด้วยคอร์รัปชัน และการตีความคอร์รัปชันด้วยกระบวนการ เพื่อนำมาแสดงเป็นเหตุผลตามหลักภาษาวีธีและวิธีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

การทบทวนวรรณกรรม

1. ปรัชญากระบวนการ คือ ความเชื่อพื้นฐานในจิตใจของมนุษย์ทุกคน แตกต่างกันตามเพศ วัย สิ่งแวดล้อม การศึกษาอบรม และการตัดสินใจเลือก ของแต่ละบุคคล กระบวนการไม่ใช่สมรรถนะตัดสินใจ เพราะสมรรถนะตัดสินใจ คือ เจตจำนง แต่เป็นสมรรถนะเข้าใจ และเชิญชวนให้เจตจำนงตัดสินใจ แบ่งออกเป็น 5 กระบวนการ (Bunchua, 2006) ได้แก่ 1) กระบวนการยุคดึกดำบรรพ์มองทุกอย่างว่ามาจากน้ำพระทัยของอำนาจลึกลับหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์เบื้องบน ทางแก้ไขคือ พยายามเอาใจเบื้องบนให้ท่านพึงพอใจมากที่สุด 2) กระบวนการยุคโบราณมองทุกอย่างว่าโลกมีกฎเกณฑ์ นั่นคือ กฎธรรมชาติที่ตายตัว มนุษย์จะได้ความสุขในโลกนี้ก็ด้วยรู้และทำตามกฎธรรมชาติอย่างเคร่งครัด 3) กระบวนการยุคกลางมองทุกอย่างว่าเป็นทางไปสู่โลกหน้า ต้องอดทนและหมั่นกระทำความดี หลีกเลียงความชั่ว เพราะจะมีความสุขในโลกหน้าที่รออยู่ 4) กระบวนการสมัยใหม่มองทุกอย่างว่าเป็นระบบเครือข่ายตามเกณฑ์วิทยาศาสตร์ เมื่อมีปัญหาที่ต้องเอาชนะปัญหาด้วยวิทยาศาสตร์เพื่อให้มีความสุขได้ในโลกนี้ ไม่ต้องรอโลกหน้า และ 5) กระบวนการหลังนวยุคมองทุกอย่างด้วยวิจรรณญาณ มีการวิเคราะห์ ประเมินค่า และประยุกต์ใช้สิ่งต่างๆ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่ยึดมั่นถือมั่นให้กฎหรือเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่ง และไม่ละทิ้งความรู้ใดเลย

2. คอร์รัปชัน เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ Corruption ซึ่งมาจากภาษาละตินว่า Corruptus มีรากคำมาจากคำว่า rumpere ที่แปลว่า destroy ทำลาย กับ spoil ปลอ่ยปละละเลย ซึ่ง 2 คำนี้เป็นเสมือน 2 ข้างที่แยกให้เห็นความหมายในเชิงบริบทว่า คอร์รัปชันเป็นการทำลายระบบที่มีอยู่และเป็นการปลอ่ยปละละเลยไม่ให้เป็นไปตามระบบที่ควรจะเป็น โดยบริบทสากล หมายถึง การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการกระทำที่ชั่วช้าและฉ้อโกง โดยเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงกฎหมาย รวมทั้งการกระทำที่ขัดต่อตำแหน่งหน้าที่และสิทธิของผู้อื่น และ บริบทสังคมไทย หมายถึง การฉ้อราษฎร์บังหลวง การทุจริตในหน้าที่ราชการ การรีดนาทาเร้นประชาชน การกินสินบน การฉ้อฉล การ

ต่อมหาชนตามหลัก the greatest happiness of the greatest number หรือไม่ หลักเหตุผลของคานท์ตามลัทธิหน้าที่นิยมเน้นเหตุผลปฏิบัติและการทำดีเป็นหน้าที่ (duty to be done) ซึ่งจะทำให้ทุก ๆ คนตระหนักถึงการต้องทำดีอย่างสากลและการมีอำนาจในตนเองที่จะทำดีซึ่งเหมาะสมกับวิธีการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแบบถ้อยแถลง (clarification education) ซึ่งจะทำให้มนุษย์มีจิตสำนึกคิดถึงประโยชน์สุขของคนส่วนรวม แล้วเขาทั้งหลายก็จะไม่ทำทุจริตคอร์รัปชัน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยมีคำตอบวิจัยว่า “ปัญหาคอร์รัปชันสามารถแก้ไขด้วยปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง” ทั้งนี้ วิชาวิจัยย่อมต้องมีความเห็นตรงข้าม เหตุผลสนับสนุนคำตอบของผู้วิจัย โดยแสดงเหตุผลที่เหนือกว่าได้ ทั้งนี้ ฝ่ายตรงข้ามเชื่อว่าปัญหาคอร์รัปชันต้องแก้ด้วยปรัชญานวยุคเท่านั้น โดยเสนอแนวทางแก้ไขคอร์รัปชันไว้ 2 แนวทางได้แก่ 1) คอร์รัปชันต้องแก้ไขด้วยกฎหมาย กระทำผิดเพราะทุจริตคอร์รัปชันควรได้รับการลงโทษอย่างสาสม และเสมอภาค เพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนตัวของประชาชนที่ประพฤติตนอยู่ในคุณงามความดี ความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อให้ชาติเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน 2) คอร์รัปชันต้องแก้ไขด้วยการอบรมตามหลักเหตุผลของนวยุคนิยมเท่านั้น ได้แก่ การอบรมตามหลักเหตุผลของประโยชน์นิยมของเบนธัม ที่ว่าหากทุกคนมีโอกาสแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวอย่างเต็มศักยภาพแล้ว ประโยชน์ส่วนรวมจะสูงสุด และมีลัทธิที่ว่าหากทุกคนมีความตั้งใจแสวงหาประโยชน์ส่วนรวมให้เต็มศักยภาพแล้ว ประโยชน์ส่วนตัวก็ไม่เต็มได้ด้วยเป็นรายบุคคล เพื่อให้เป็นจริงเช่นนี้ จึงจำเป็นต้องพิทักษ์กฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้เกิดการเสียเปรียบเพราะช่องโหว่ของการใช้กฎหมาย และการอบรมตามหลักเหตุผลของคานท์ เพราะการทำดีเป็นหน้าที่ซึ่งจะช่วยสร้างจิตสำนึกให้กับมนุษยชาติ

แต่ผู้วิจัยกลับมีความคิดเห็นตรงกันข้ามว่า การตีความดังกล่าวยังมีจุดอ่อนที่สามารถโต้แย้งได้ 1) การคอร์รัปชันบางอย่างถูกกฎหมายแต่ผิดจริยธรรม ปัญหาจริยธรรมต้องแก้ด้วยหลักจริยธรรม เช่น หลักธรรมาภิบาล ระบบกฎหมายเพียงอย่างเดียวนั้นแม้จะออกแบบมาดีเพียงใด แต่หากผู้บังคับใช้กฎหมายขาดจิตสำนึกที่ดีแล้ว ระบบที่ดีนั้นก็กลายเป็นเพียงเครื่องมือของผู้มีอำนาจในการเอื้อผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง ทั้งยังเอาไว้มุ่งทำลายหรือป้องกันคู่แข่งทางการเมืองและทางธุรกิจที่จะมาแย่งอำนาจหรือขัดผลประโยชน์ของตนได้อีกด้วย ยิ่งฉลาดมากก็ยิ่งพบช่องโหว่ให้โกงได้มากและพิสดารซับซ้อนอย่างเอาผิดทางกฎหมายไม่ได้ การเน้นกฎหมายจึงเป็นวาทกรรมผูกขาดอำนาจไว้ที่กฎหมายของปรัชญานวยุคเท่านั้น ทั้งนี้ หลักนิติธรรมย่อมถือเป็นเกณฑ์หลัก แต่เกณฑ์หลักนี้ต้องช่วยสนับสนุนเกณฑ์เสริมได้ทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ด้วย คือ ส่งเสริมให้มีการอบรมจนเกิดระบบการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี เกิดระบบที่สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ ข้อพึงตระหนักอีกอย่างคือ ยิ่งออกกฎหมายรุนแรงมากเท่าใด ก็ยิ่งมีช่องโหว่ทางกฎหมายมากขึ้นเท่านั้น จึงต้องอบรมหลักจริยธรรมตามนโยบายของคุณธรรมบานพับหรือฆราวาสธรรม 4 ควบคู่ไปด้วย 2) การอบรมจิตสำนึกด้วยหลักเหตุผลเป็นเรื่องของผลประโยชน์เพราะลัทธิประโยชน์นิยมเน้นผลประโยชน์เป็นสำคัญ ไม่ว่าจะส่วนตัวแบบเบนธัมหรือส่วนรวมแบบมิลล์ก็ยังคงเป็นเรื่องของผลประโยชน์ ซึ่งหากมีคนฉลาด เห็นอเมฆแสรังทำว่าเป็นผู้เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม แต่ใจจริงจ้องหาผลประโยชน์ใส่ตัวให้มากที่สุด อยู่เสมอ ในไม่ช้าคนอื่นจะอดทนระอาใจและไม่ไว้วางใจกัน ในที่สุดก็จะกลับไปสู่มาตรการของเบนธัมคือ แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวให้มากที่สุดและไม่ให้ตนเสียผลประโยชน์โดยไม่จำเป็นต้องห่วงกังวลผลประโยชน์ของคนอื่น

ในขณะที่การอบรมเหตุผลของการทำดีว่าเป็นหน้าที่ของคานานั้น ในทางปฏิบัติยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน เป็นการตัดสินใจปฏิบัติเป็นครั้งๆ ไป

ผู้วิจัยจึงเสนอคำตอบใหม่ว่า ปัญหาคอร์รัปชันสามารถแก้ไขได้ด้วยปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง ด้วยเหตุผลที่ว่า 1) ภาวะบวทรศน์หลังนวยุคสายกลางส่งเสริมการแก้ปัญหาด้วยหลักจริยธรรมควบคู่ไปกับกฎหมาย เพราะจริยธรรมและกฎหมายต่างก็เป็นเครื่องมือที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในสังคมโดยมีกฎหมายเป็นหลักเพื่อให้การดำเนินกิจการทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และรัฐวิสาหกิจเป็นไปตามครรลองทางกฎหมาย หากผู้ใดหรือคนกลุ่มใดไม่ปฏิบัติตามก็ต้องถูกลงโทษ ทางกฎหมายไม่มีข้อยกเว้น จริยธรรมเป็นเกณฑ์เสริมให้ ภาครัฐ ภาคเอกชน และรัฐวิสาหกิจดำเนินการการอบรมบ่มนิสัยอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดจริยธรรมในระดับบุคคลผ่านคุณธรรมบานพับ (cardinal virtues) (Bunchua, 2013) หรือขรรษาธรรม 4 และ 2) เสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้วยพลังแห่งหลังนวยุคนิยม ได้แก่ การสร้างสรรค์ การปรับตัว การร่วมมือและการแสวงหาเพื่อให้ระบบกิจการทั้งภาครัฐ เอกชนและรัฐวิสาหกิจมีความยืดหยุ่นต่อการมุ่งทำลายระบบของคอร์รัปชันและมีการคืนตัวได้เมื่อคอร์รัปชันทำให้ระบบหายนาน

ภาวะบวทรศน์หลังนวยุค

การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันเพื่อผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรมของภาวะบวทรศน์นวยุคเป้าหมายหลักอยู่ที่ “คุณภาพชีวิต” ไม่ได้เน้นไปที่การได้รับหรือการเสียผลประโยชน์เหมือนในภาวะบวทรศน์ที่ผ่านมา และไม่ได้เน้นไปที่ความสุขในโลกหน้า แต่ก็ไม่ปฏิเสธหรือลดทอนคุณค่าของโลกหน้าเหมือนกับภาวะบวทรศน์นวยุค หากความสุขในโลกหน้าจะเป็นเหตุหนึ่งในการทำให้คนตระหนักรู้ พัฒนาคุณภาพชีวิตจิตใจและสติปัญญาเพื่อสร้างคุณประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเองและผู้อื่นต่อไป

เมื่อเกิดปัญหาคอร์รัปชัน ภาวะบวทรศน์หลังนวยุคจะใช้หลักธรรมาภิบาลมาช่วยแก้ปัญหา สำหรับความยุติธรรมนั้น ภาวะบวทรศน์หลังนวยุคมองว่า “ความยุติธรรมคือ การตกลงกัน” การตกลงกันในที่นี้ไม่เหมือนการตกลงในเชิงอำนาจและผลประโยชน์เหมือนในภาวะบวทรศน์นวยุค แต่เป็นการตกลงกันเพื่อเป้าหมายร่วมกันคือ การพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนั้น บรรยากาศของการตกลงร่วมกันจึงเป็นไปตามหลักพลัง 4 คือ สร้างสรรค์ ปรับตัว ร่วมมือ และแสวงหา การตกลงกันเป็นกระบวนการหนึ่งของการมีส่วนร่วมซึ่งเป็นหลักสำคัญในธรรมาภิบาล เป็นการเข้ามาแสวงหาจุดร่วมจุดต่างเพื่อการแก้ปัญหาร่วมกัน โดยแต่ละฝ่ายทำความเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยหลัก 3 กล้า คือ กล้าเผชิญปัญหา กล้าประเมินวิธีปฏิบัติ และกล้าลงมือทำด้วยความรับผิดชอบ ทำให้เกิดอำนาจร่วม เกิดความรู้สึกร่วมกัน หัวใจของการมีส่วนร่วม คือ การฟังอย่างตั้งใจ เป็นการฟังเพื่อฟัง ไม่เอาอคติ ประสบการณ์หรือความรู้ใด ๆ เข้าไปก้าวก่าย จับจ้องหรือตัดสิน ไม่มีข้อสรุปใดๆ นอกจากจะฟังเสียงของความทุกข์ ความสุข เสียงสะท้อนที่แท้จริงของปัญหาที่กระทบถึงความรู้สึกนึกคิด กระทบต่อวิถีชีวิต จากนั้นจึงช่วยกันวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ๆ เช่น ปัญหาคอร์รัปชันในแต่ละพื้นที่นั้นเกิดขึ้นจากอะไร มันสร้างปัญหาให้กับประชาชน หน่วยงานหรือองค์กรอย่างไร แนวโน้มของปัญหาจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร มีอะไรเป็นเหตุปัจจัยหลัก เหตุปัจจัยรอง เหตุปัจจัยสนับสนุน และแต่ละคนมีทางออกต่อปัญหานี้อย่างไร คือหาความเป็นไปได้จากทุกทางและเลือกทางที่สามารถทำได้ก่อน ทำได้ง่าย ทำได้จริง ค้นหาจุดคานงัดซึ่งเป็นจุดเล็ก ๆ แต่ทรงพลังในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงจุดไม่ผลัดที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับองค์กร เช่น การอบรมจริยธรรมหลังนวยุคสายกลาง เป็นต้น

ข้อดีของการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันตามกระบวนการสันหลังนวยุคนั้น คือ ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกคน เพราะทุกคนต่างมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาร่วมกัน เป็นเป้าหมายที่ไม่ใช่การแก่งแย่งอำนาจและผลประโยชน์ มีการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการแก้ปัญหามาในเชิงจริยธรรมและเน้นการอบรมปมนิสัยอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นวิถีชีวิตประจำวัน แต่ข้อเสียก็คือ หากใช้หลักการตกลงกัน

ในกระบวนการอื่น ๆ เจตนาธรรมและเป้าหมายก็จะผิดเพี้ยนไปทันที อาจจะกลายเป็นลักษณะพวกมากลากไป คือเป็นการเอาเรื่องการตกลงกันมาเป็นข้ออ้างเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เห็นร่วมกันสมประโยชน์กันในเชิงเอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้องของตน และการนำเอาหลักธรรมาภิบาลไปทำตัวชีวิตก็เป็นช่องทางที่ผู้มีอำนาจสามารถที่จะกลั่นแกล้งผู้อื่นได้ เช่น การนำมาใช้เป็นตัวชีวิตเพื่อประเมินความคิดเห็นของประชาชน (เฉพาะที่สนับสนุนกลุ่มพรรคการเมืองของตน) เพื่อใช้เป็นข้อเท็จจริงประกอบการยื่นรายชื่อประชาชน 2 หมื่นรายชื่อขึ้นไปเพื่อปลดตำแหน่งของผู้มีอำนาจหน้าที่ทางราชการ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันเพื่อผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรม เมื่อวิจักขณ์บนพื้นฐานของกระบวนการสันหลัง 5 พบว่า มีทั้งข้อดีข้อเสียตามเงื่อนไขเคียงคู่กันไป ผู้มีปัญญาควรนำเอาข้อดีมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกทาง และนำข้อเสียมาปรับปรุงและหาทางป้องกันแก้ไขให้เหมาะสม โดยประยุกต์ใช้บนกระบวนการสันหลัง 5 เพื่อชูหลักธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนา คุณภาพชีวิตต่อไป

วิจารณ์

1. คอร์รัปชันเมื่อตีความในระดับลึก ย้อนไปยังภาษาละติน *Corruptus* มีรากคำมาจาก *rumpere* ที่แปลว่า *destroy* ทำลาย กับ *spoil* ปล่อยปละละเลย ซึ่งทำให้เห็นความหมายในเชิงบริบทว่า คอร์รัปชันเป็นการทำลายระบบที่มีอยู่และเป็นการปล่อยปละละเลยไม่ให้เป็นไปตามระบบที่ควรจะเป็น การคอร์รัปชันจึงอาจมองได้คล้ายกับ ลูกเทนนิส (คอร์รัปชัน) กระทบหน้าไม้เทนนิส (ระบบ) การแก้ไขจึงต้องเน้นไปที่หน้าไม้เทนนิส (*The Head and The Sweet Spot*) คือ พื้นที่ทั้งหมดภายในบริเวณหน้าไม้ (*Head*) เป็นบริเวณที่ชิงด้วยเอ็น ซึ่งจะประกอบด้วย *Sweet Spot* บริเวณที่เอ็นกระทบลูกแล้ว เอ็นที่ขึ้นนั้นสามารถสร้างแรงได้มากที่สุดโดยที่ผู้ตีออกแรงน้อยที่สุด และที่บริเวณนี้จะมีแรงสั่นสะเทือนน้อยที่สุด (<https://ac-tennis.com>) หลักการในการแก้ไขจึงต้องกระทำใน 2 แนวทางคือ เมื่อคอร์รัปชันจะทำลายระบบ ระบบจะต้องไม่แข็ง (*rigid*) จนถูกทำลายให้แตกหักได้ง่าย แต่จะต้องมีความยืดหยุ่น (*flexible*) ต่อการมุ่งทำลายระบบของคอร์รัปชันและเมื่อคอร์รัปชันทำให้เกิดการปล่อยปละละเลยจนระบบหย่อนยาน ก็จะต้องเน้นไปที่การคืนตัวได้ (*resilience*) เพื่อให้ระบบกลับมาทำหน้าที่ได้ตามเดิม หากแต่การป้องกันของคอร์รัปชันของปรัชญานวยุค คล้ายการออกแบบคอไม้เทนนิส (*The Throat and Shaft*) คอของไม้เทนนิสแต่เดิมจะเป็นก้านทึบตรงๆ (*Closed Throat*) ในเวลาที่ลูกบอลไม่โดนกลางหน้าไม้ ไม้แบบก้านทึบจะไม่สมดุลย์ คอไม้เทนนิสจึงถูกออกแบบใหม่ให้เป็นไม้แบบมีช่องตรงกลาง (*Open Throat*) ทำให้มีความมั่นคงและสมดุลย์ที่ดีกว่า นั่นคือ การป้องกันคอร์รัปชันตามปรัชญานวยุคเน้นการใช้กฎหมายปราบปรามคอร์รัปชันซึ่งก็คือการเสริมระบบให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นไปเรื่อยๆ (*strengthening*) คล้ายคอไม้แบบทึบซึ่งระบบที่แข็งมากเช่นนี้จะเกิดความไม่สมดุลย์โดยจะเห็นได้จากยิ่งออกกฏมากเท่าไรก็จะยิ่งพบช่องทางมากขึ้นเท่านั้นและนี่คือจุดอ่อนที่ชัดเจนของการป้องกันคอร์รัปชันด้วยปรัชญานวยุค การป้องกันจึงต้องเน้นให้ระบบสมดุลย์ นั่นคือ ประยุกต์ใช้ปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง คล้าย

การออกแบบคอไม้ให้มีช่องตรงกลาง ซึ่งส่งผลให้หน้าไม้มีขนาดใหญ่ขึ้น นั่นคือ ระบบจะมีความเกี่ยวข้องกับผู้คนมากยิ่งขึ้นด้วยหลักการการมีส่วนร่วม

2. ปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเน้นการใช้กฎหมายควบคุมกับการอบรมจริยธรรม โดยกฎหมายเป็นเกณฑ์หลัก และจริยธรรมเป็นเกณฑ์เสริม กฎหมายใช้เป็นเครื่องมือเพื่อให้เกิดการปฏิบัติได้ถูกต้องตามระบบและลงโทษผู้ทำผิด โดยไม่มีการยกเว้น ในขณะที่เกณฑ์เสริมจะต้องอบรมประชาชนให้มีคุณธรรม ซึ่งมีใช้หลักคุณธรรมข้อหนึ่งข้อใด แต่เป็นการอบรมเกณฑ์พิจารณาคุณธรรม นั่นคือ ตามระบบคุณธรรมบานพับ (Bunchua, K. 2008) หรือฆราวาสธรรม 4 และกระแสหลังนวยุคนิยมที่สำคัญที่สืบทอดกันมาของมนุษยชาติก็คือ ความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาสังคมด้วยพลังแห่งหลังนวยุคนิยม ได้แก่ การสร้างสรรค์ การปรับตัว การร่วมมือและการแสวงหาเพื่อให้ระบบทั้งภาครัฐ เอกชน ทั้งในระดับเล็กและระดับใหญ่ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนร่วมกันในทุกๆระดับ (Harimtepathip, M. & Suwanbundit, A. 2016) และเป็นการแก้ไขคอร์รัปชันอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลวิจัยนั้นสามารถนำไปเป็นเหตุผลและแนวทางในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันโดยเน้นการใช้กฎหมายควบคุมกับการอบรมจริยธรรม ด้วยการสร้างเป็นหลักสูตอบรมบ่มนิสัย (character education) เพื่อการพัฒนาคุณธรรมของบุคคล สังคม โดยทำการอบรมอย่างต่อเนื่องประมาณเดือนละครั้งเป็นอย่างน้อยในหน่วยงาน องค์กรต่างๆ หากขาดช่วง ธรรมชาติของมนุษย์ที่เห็นแก่ตนจะเกิดความอยากได้อยากมี หลงในอำนาจและผลประโยชน์ได้ง่าย การนำไปใช้ในลักษณะของการส่งเสริมให้มีการอบรมอย่างต่อเนื่องจึงจะทำให้เกณฑ์เสริมนี้สนับสนุนเกณฑ์หลักคือกฎหมายได้อย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตอบคำถามวิจัยว่าปัญหาคอร์รัปชันสามารถแก้ไขได้ด้วยปรัชญาหลังนวยุคสายกลางหรือไม่ โดยแสดงเหตุผลของทุกฝ่ายแล้ว แต่หากมีการศึกษาครั้งต่อไปเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงการวิชาการ ผู้วิจัยจึงเห็นควรเสนอให้ผู้สนใจได้ศึกษาวิจัยเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันในวงการต่าง ๆ แบบเจาะลึก ด้วยการวิเคราะห์ วิจัย และวิธาน โดยวิเคราะห์ให้เห็นถึงกระบวนการคอร์รัปชันในรูปแบบต่าง ๆ ให้ละเอียดที่สุด และวิจัยให้เห็นคุณและโทษเมื่อเกิดการคอร์รัปชันขึ้นมา จากนั้นเสนอการประยุกต์ใช้ด้วยกระบวนการทรรศน์หลังนวยุคสายกลางเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะหัวข้อเพื่อการวิจัยต่อไปดังนี้

- 1) การป้องกันคอร์รัปชันกับการส่งเสริมหลักพลัง 4 (สร้างสรรค์ ปรับตัว ร่วมมือ แสวงหา)
- 2) ปรัชญาหลังนวยุคสายกลางกับธรรมาภิบาล

Reference

- Bunchua, K. (2006). *Interpretation Fated Relationship Postmodern Philosophy*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Bunchua, K. (2008). *Ethics Handbook Based on International Principles*. Bangkok: Chain Printing
- Bunchua, K. (2013). *Problems and Solutions Regarding Moral Training, Ethics (Including Morality) In the Country Thai from the Perspective of Samuel Huntington*. Research Report. Suan Sunandha Rajabhat University.
- Bunchua, K. (2018). *An Introduction to Philosophy and Ethics*. Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University.
- Harimtepathip, M. & Suwanbundit, A. (2016). Sufficient Development by Participating in Good Governance. In Ravich Takaew (Editor), *Thailand and Good Governance with the Philosophy of Sufficiency Economy*. Bangkok: Doctor of Philosophy Program in Philosophy and Ethics.
- Sivarat, N. & Phosing, P. (2018). Trend of Corruption in Thailand. *Journal of Research and Development Institute, Rajabhat Maha Sarakham University*, 5(2), 343-354.